

ACC. N:R. M. 8989:1-108.

Landskap: Wekinge Upptecknat av: A. B. Rosth
 Härad: _____ Adress: Lund
 Socken: Karlskrona Berättat av: Dufvander
 Uppteckningsår: 1943. Född år 1863 i Karlskrona

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skolundervisning.	s. 1.
Ante äde.	s. 7.
En visa om Kalmar.	s. 13.
"Grosshandlaren i fria luften" - original.	s. 14.
Kyrko - Pelle.	s. 15.
Rosentorn.	s. 17.
Västeruddens, Björkholmen m. fl. av de äldsta delarna av staden.	s. 18.
Pantarkolmen ö. dess invånare.	s. 20.
Tattar ö. zigenare.	s. 21.
Galgbacken.	s. 25.
Benämningar på öar ö. holmar.	s. 25.
Blodsåder.	s. 26.
Spågummar.	s. 26.
Kolevan.	s. 27.
Kogubbe sig till kvaturen.	s. 27.

Kyrkor.	s. 28.	
Lantbruk i staden.	s. 30.	
1:a maj.	s. 31, 56, 58.	
Palmer, björkis, päskris.	s. 31.	ulma k. 10.
Valborgsmässoraston hade de eldare.	s. 31, 56.	
Lönnarvaden.	s. 32.	
A dovent.	s. 33.	
Lucei afivandit.	s. 34.	ulma k. 14
Tomasmässan.	s. 35.	
Plakttiden.	s. 36.	
Tröttl.	s. 36.	
Julen.	s. 37, 48	L. u. F. 34.
Böneman el. bönkvinnan.	s. 42.	
Kabas, julgransplundring: m. m.	s. 44.	
Utkläddning.	s. 45.	H. G. 3
Spvararnas prydnade v. julen.	s. 47.	
Plädpartier vanliga för.	s. 47, 48	
Nyår.	s. 48, 58.	
Amvaranten.	s. 50.	
Pjäringossar.	s. 52.	H. G. 3.

20:dagen.	s. 53.	
Rim om Kungäls mässor.	s. 55.	
Fastlagen.	s. 56.	
Påskveckan.	s. 57.	
Kristi Himmelsfärdsdag.	s. 59.	
Prinsst.	s. 59.	
Meddommar.	s. 59.	
"Tosia bonnadän."	s. 60.	L. U. F. 44.
Barn dop.	s. 61.	
Konfirmation.	s. 62, 65, 103.	
Kyrktågning.	s. 63.	
Födelse dag ö. namnsdag.	s. 66.	H. G. 19.
1:a lysningsdagen, bröllop.	s. 67.	
Begravning.	s. 69, 97.	
Belysning.	s. 77.	
Flyttkåsar.	s. 78.	
Pansskolor.	s. 79.	
Godtemplare ö. fimmare.	s. 80.	
Kägelspel ö. kortspel m. m.	s. 80.	
De första cyklararna.	s. 81.	
Krogar, skjutsar.	s. 82.	
Sångförening.	s. 83.	

ACC. NR M. 8989: 1-108.

Musikanten, lindansare m. m.	s. 84.
Visa, som positivt hade sjöng.	s. 86.
Teaterhus.	s. 87.
Cirkus.	s. 88.
Konstnärer.	s. 88.
Fotograf.	s. 88.
Skuldnerisning.	s. 90.
Köklag.	s. 96.
Itädmässa.	s. 101.
Busförhö.	s. 102.
Metodisterna	s. 107.

Register.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 8989: /.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jag började 1881 som lärarinna i en mindre folkskola i Torham i Attanäs.

Det var både småskola och folkskola tillsammans. På sommaren läste man med småskolan och på vintern med folkskolan. Folkskolan var 4-årig. Det var således många klasser på en gång att undervisa, kanske 4 stycken. Ofta gjorde man då så att man hade tyst övning med två klasser och så hade man muntlig övning med de två andra klasserna. Då berodde ju undervisningen särskilt mycket på läraren eller lärarinnan.

Läsningen började 1 november och höll på till sista mars. Och så var de lediga mellan 15 december-15 januari. April månad var fri. Småskolan började 1 maj och höll på till sista september. Oktober månad var ledig. Under sommaren hade de inget lov men egentligen skulle den 9 månaden således juli

ACC. NR M. 8989: 2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vara ledig men den tog man på sommaren för småbarnen och de kallade därför den månaden för "överläsningsmånad".

Barnen voro 6 år när de började småskolan. De stora barnen behövdes ^{sommar-} när i vår- och höstarbetet. De fingo gå i småskolan tills man tyckte att de kunde komma in i den lägre folkskoleklassen. De kunde få gå till och med tre år i små skolan. Man var riktigt med i den banbrytande tiden. Kunde barnen bara läsa och skriva voro föräldrarna belåtna.

Sen kunde där t.ex. på vintrarna när de slutat tröskningen komma stora vuxna pojkar som ville hålla på med skrivning och räkning tyst för sig själva. De satt på några särskilda bänkar längst ned. Det var egeantligen inte skolrådet som bestämde att de fingo gå med där utan när de frågade prästen

ACC. N:R M. 8989:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sade han: "Ni får fråga lärarinnan om ni får läsa för henne."
Och man kunde ju inte låta bli att hjälpa dem när de hade såd
dan läslust.

Bönderna behövde sina barn så tidigt som möjligt i arbetet.
Det fanns en Sverige- och en Europakarta det var allt som
fanns. För naturundervisningen fanns där blott 4 eller 6
häften av en naturatlas -stor som en kartbok. De fick läggas
ut på ett par bänkar och så fick de se så gorr de kunde.
Och så fanns det Folkskolans läsebok och en kulram. En
svart tavla som sto~~t~~ på golvet hade vi att skriva på.

Vid sångövningarna ville skolrådet bara att vi skulle re-
ligiösa sånger och psalmer och de sade: "Hurdan denna lärarin-
veta
nan är kan man inte för den andra lät dem bara sjunga psal-
mer men denna låter dem bara sjunga visor." Men då sade

ACC. N:R M.8989 : 4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

prästen:" Hon sköter säkert sångundervisningen som den skall skötas".

I Torhamn var jag från 1 november 1881-7 april 1884 då kom jag hit till Karlskrona.

Skollokalen var förhyrd i en bondgård och varmycket skröplig. Det var ett hörtrum eller gavelrum med två fönster på var sida och inga dubbelfönster så det drog väldigt. Dörrlåset var bara en söndrig klinka.och kunde inte låsas. Man hade inte så stora fordringar då.

Den s.k. katedern var en stor hög gammaldags skrivpulpet på 4 ben. Och i den skulle förvaras allt skolmaterial som hörde till undervisningen. Nu kallas den sekretär men det var bara en låda och så klaffen och 4 höga ben.

Där var löstycken långbänkar för barnen med plats för 10.

ACC. N:R M. 8989: 5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Där kunde vara 90 barn på en gån. De tyckte att barnen bara kunde trängas ihop. Bänkarna voro omålade.

Varje barn hade sin skigfertavla som de fick taga med sig hem var dag. De hade katekes, biblisk historia, geografi och naturlära och språklära också.

Den svarta tavlan i skolsalen stod på en ställning. Man hade en kartass att torlka av med. Barnen ville ju helst spotta på den men det luktade ju till slut så surt så de fick ha med sig var och en en liten flaska med vatten.

De flesta hade matsäkar med sig i en äska och en tredjedel av golvet var upptaget av deras matäskor.

Barnen fingo själva städa men bondfolket skötte eldningen. Somliga barn hade en halv mil till skolan. Skolan började kl.9 och höll på till kl.4 men så var det en timmas middags-

ACC. N:R M. 8989:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mellan kl.12- 1. Det var fem dagar i veckan men lördagen var fri. Det skulle vara trettio timmar i veckan.

Jag hade ett litet rum en trappa upp. Där fanns precis plats till en soffa,byrå,2 stolar ett bord men jag hade inte plats till en lavoire. Jag fick sätta nattkärlet och handfatet bakom en skärm bakom soffan och så fick jag sätta upp handfatet på en stol när jag skulle tvätta mig.. Och så hade jag del i köket hos bondfolket. Husrum och vedbrand hade jag i lön endast under skoltiden. Så jag frågade:" Var skall jag då vara de månaderna jag är ledig?" -"Ja,då reser väl mamsell hem."

Det var 4 skolrotar och de tre hade skolor men ej den roten där jag var.

ACC. NR M. 8989: 7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Avträde fattades första halvåret jag var där. Det var många bondgårdar som ej hade avträden. Både barnen och jag fick uträtta våra behov längs vägkanten. Jag fik löfte om att de skulle bygga ett avträde till våren. Det gjorde de också men när det var färdigt saknade det baksida . Jag frågade om det verkligen skulle vara färdigt så där och då sade de att s måste det vara för annars kunde de inte få gödseln till åkrarna. Det var bara från själva stolsitsen som det ej var någon brädvägg och så fick jag säga till dem att de måste sätta en lucka för de som de kunde lyfta upp när de skulle gödsla ut.

ACC. N:R M. 8989: 8

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1842 kom folkskolestadgan till. Dessförinnan var det gamla
gummor eller värkbrutna gubbar som undervisade.

Min lön var 275 kr. för 9 månaders läsning och bönderna
ytyckte att jag ~~k~~jänade så mycket pengar. Men då skulle man
tag hand om de fullständigt okunniga och följa dem ända fram
till konfirmationen.

Då fordrades bara småskolläraryrinneexamen för att undervisa
i sådana mindre folkskolor eeh eller som de också kallades er
sättningskolor.

Sen kom jag hit och var 11 år här i småskolan från den 7
april 1884 till den 31 december 1895. Då blev jag biträdande
lärarinna i folkskolan den 1 januari 1896. Den fick jag och
en kamrat dispens från folkskolläraryrinneexamen. Då blev vi

ACC. N:R M. 8989:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

först e.o. folkskollärarinnor. Då skulle man gå i pension när man 55 år. Då fanns vara statens folkskoleinspektör. Han och skolrådet ville att vi skulle söka platser som ordinarie men det ville vi ej för pensionens skull. Men sedan kom det en författning om att man fick räkna tjänsteår från det man var 20 år och då sökte vi platsen som ordinarie. Som småskollärarinnor, biträdande eller e.o lärarinnor hade vi haft samma pension. Men om vi före den nya författningen bliv^{ej} ordinarie hade vi fått räkna tjänsteår förrän från och med den dagen vi blivit ordinarie.

På den tiden var det två skolstyrelser - en i Amiralitetsförsamlingen och en i Stadsförsamlingen. Jag tjänstgjorde i stadsförsamlingen. 1916 blev de bå sammanslagna till "Karlskrona skoldistrikt". Då blev det också lokalinspek-

ACC. N:R M. 8989:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

tör-men det lyder ju likväl under statens inspektör.

I Amiralitetsförsamlingen hade de en lancasterskola och där var monitörer. Barnen var delade i små grupper och varje sådan grupp kallades för cirkel och det var en av de äldre eleverna som var monitör för varje cirkel. Varje klass hade då sina cirklar och sina monitörer och de stor ju ender en lärare men det var ett hedersuppdrag som det barnet fick som blev monitör.

Amiralitetsförsamlingens skola var äldre och kallades för barnhusskolan och där var lärare som undervisade i läs-och skrivämnen.

Sen hade de tvaättinrättning där så barnen fick lära sig tvätta och mangla och så slöjdundervisning.. Första året

ACC. N:R M. 8989: //

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var det stickningen, nästa sömnad och sen spånad och sen vävning. Det blev sedermera ~~nataget~~ även i stadsförsamlingen alltihop utom tvättningen. Men detta var under min barn dom.

Jag gick i privatpension. Man läste det samma som i folkskolan. Det var en gammal fröken ~~M~~énsson, som hade undervisningen. Hon hade tidigare varit guvernant men när hon tröttnade på det satte hon upp privatskola.

Handarbetena i privatskolan var ju litet finare, det var ju sömnad, stickning och virkning och litet finare arbeten.

Privatlärarinnorna hade ej någon examen. Då stor privatskolorna ej under folkskoleinspektören. Det var säkert ett 50-tal barn i den pensionen. Hon hade tre rum för undervisning. I mitten stod ett stort skolbord med stolar omkring. Och

ACC. N:R M. 8989:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

så hade hon sitt eget lilla bord. I räkning hade hon all-
tid någon manlig - vanligen en uderofficer- som undervisade.
Flottand folk ha alltid varit styva i räkning.
Den övriga undervisningen skötte hon själv.

ACC. NR M. 8989-13

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jag glömde sist att tala om att numera är det ett välordnat skoldistrikt i Torhamn.

Några stävom andra städer eller liknande känner jag inte till. Jag har bara hört om Kalmar en visa som de sjöng : " Uti Kalmare stad finns inga kvastar utom på lördagarna - " ~~det var en visa som såldes där~~ på torget.

ACC. N:R M. 8989:14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Grosshandlaren i fria luften.

Grosshandlaren i fria luften var en gammal man som var mycket svårt lytt. Han gick med knäna mycket ihop. Han var någon sorts gårdfarihandlare. Folk sade att "han hade sin butik på höften". Han hade nämligen en korg med varorna i och den vilade mot höften på honom.

"Skall de inte va' en liten ABC-bok till de små" brukade han säga. Han var en mycket beskedlig man och bodde tillsammans med sin syster Arklimästaregatan. Han var mycket egendomlig. På söndagarna gick han klädd i vit väst och bonjour, hög felbhatt och käpp när han gick till kyrkan.

ACC. NR M. 8989:15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kyrko-Pelle.

Kyrko Pelle var son till vaktmästaren i Amiralitetsförsamlingen. Han var både stygg och beskedlig. Han var ingenting utan levde på sina föräldrar i allmänhet. Han gick bara omkring i husen. Han tiggde inte precis men han diktade berättelser. Han kom t.ex. till min goda väns hem -henne som jag bott tillsammans med ända tills hon dog. Det var när hon var liten och då kom han dit och så sade han; "Det var jag som frälste lilla Anna ifrån brunnen annars hade hon drunknat i den." Det sade han till föräldrarna men de visste ju att det inte var sant och att deras lilla flicka aldrig fallit i brunen. Men sådana historier hittade han på och i husen visste de ju vad han ville så därför gav de honom pengar. Han diktade upp något som han hjälpt dem med.

ACC. N:R M. 8989:16

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En gång hade någon bisatts i likkällaren och då tog Kyrko-
Pelle liket och ställde det mot dörren och när fadern skul-
le gå in fick han liket i armarna. Kyrko-Pelle var inte
riktigt normal. Han kom till sist på ålderdomshemmet.

ACC. NR. M. 8989:17.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Rosenbom.

Rosenbom som står utanför Amiralitetskyrkan får de inganska mycket pengar på varje år.

Vid studentskrivningarna går abiturienterna dit med en 2-ören myntad under studentens födelseår. Så går de i gåsmarsch med en fot i rännstnen. Det gör de för att få tur i studentskrivningarna. Det har de inte gjort mer än 4-5 år.

Rosenbom har typen utav en gammal båtsman. Han töms varje år.

Blekinge

Pärlekrona

1843

ACC. N:R M. 8989:18.

*Carl Olof Rooth
Ewid*

*Var. as Infraudat
född 1863 i Pärlekrona*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När kyrkklockorna ringer låter det som om de säde: "Kom hit kom hit, kom hit. (Kom hiit, kom hiit o.s.v.)

Västerudden och Björkholmen är de äldsta delarna av staden. Kalvhagen har sitt namn därutav att det var där som Vitus Andersson betade sin boskap.

På Björkholmen har mest Kronans folk bott, varvsarbetare, matrosar, underofficerare, det är som en hel liten stad för sig.

Västerudden har ingen särskild dialekt såsom Björkholmen, men Västerudden har sinna små, små stugor liksom Björkholmen.

Pantårholmen var förenad med stan genom broar. Sjön gick ända ända in till Hoglandspark. Pantårholmen var förbunden med staden genom en *järn* gö med körbana och gångbanor med räcken.

ACC. N.R. M. 8989:19.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Utanför Pantarholmen låg Tullholmen förenad med Pantarholmen genom en bro. Mellan Pottholmen och broarna låg ett stort berg som kallades för Britas berg. Det gjordes sedan en utfyllning därifrån och till Pottholmen - det ^{var där} är nu ålderdomshemmet Strandgården är byggt. De gamla i min ungdom sade Pottholmen eller Pottholmarna.

På ömse sidor om Handbron har också utfyllningar gjorts och bebyggt men under min barndom var det sjö där.. Det var när järnvägen byggdes som de där utfyllningarna gjordes.

Den s.k. Tullskolan var förut lasarett.

Undan för undan fyllde de igen sunden och där blev sedan småningom Tullparken. Västra sidan ~~är fortfarande~~ av Tullparken är fortfarande ej bebyggd.

ACC. N:R M. 8989:20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det fanns tider då Pantarholmen ej var såvälkänd. Där sam-
lades en massa yngre slynglar och där var så otrevligt.
På Pantarholmen var ett stort hus som bara beboddes av
lättfärdiga kvinnor. Det passar mycket väl in på ett visst
tidsskede på Pantarholmen.

Här var ju prostitution tidigare i Sverige. Lasfett^aet ha-
de en särskild avdelning för sådana patienter. Och var
torsdag fick de undersökas av stadsläkaren på ett sär-
skilt rum på Rådhuset 9-10 f.m. Och därför kallades de
också för torsdagsflickor och då visste folk såväl vad
som menades, att det var prostituerade kvinnor.

Det bedrevs som ett yrke här i staden och i andra städer
också förresten. De bodde i ett hus inne på en gård. Det
var den gården som ligger på hörnet av Landsväggsgatan och
Holmgatan mitt emot Abrahamsonska stiftelsen. På Västerud-

ACC. NR M. 8989:2/

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

den bodde också sådana prostituerade kvinnor men där bodde de spridda och så gemensamt som där på Pantarholmen.

Ofta var det slagsmål i den där gården på Pantarholmen men en ägare som köpte hela gården drev ut allt packet och sedan blev det något annat på Pantarholmen.

Tattare och zigenare fick också slå sig ned på Pantarholmen det var på västra delen av Pantarholmen. Det var två stora höga vallar en på var sida av Pantarholmen och de vallarna tillhörde Kronan och var någon sorts försvarsanordning och fick därför ej bebyggas. Nu är vallarna inköpta av stan. Men då fick tattare och zigenare slå läger där på den västra vällen på sidan ner mot sjön.

Lappar eller finnar har här aldrig varit.

ACC. N:R M. 8989:22.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nere i Kalvhagen var ett litet hotell eller pensionat i mindre skala för luffare och marknadsgycklare.o.d.

Stumholmen - tillhör Kronan och den kallas också för Stubbholmen -det är den folkliga benämningen på ön. Där har de nu epidemisjukhus och hangarer och bageri och beklädnadsverkstad.

Hantverkare och köpmän voro spridda över hela stan - de fingo slå sig ned var de ville i stan så de bodde inte alls i någon särskild del av staden.

ACC. N:R M. 8989:23

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hästö och Långö har blivit inkorporerat med staden från Augerums församling men före dess var det bebyggt. Det var stadsarbetare som köpte små tomter och byggde hus därute på Långö. Det var under min ungdom det bebyggdes där -när jag tjänstgjorde som lärarinna i en skola på Pantarholmen.

När lantbon kom in med sina varor fick de betala en viss tull -några ören innan de fick fara genom porten mellan Tullholmen och Pantarholmen. Där var nämligen en liten port.

Där bodde en tullvakt. Pantarholmen hörde till stan men det gjorde ej Tullholmen den inlöstes först senare av staden.

Hästö var egentligen mera ett lantsamhälle. Där fanns en enda herrgård på Hästö och hela ön ägdes av den herrgården. Hästö herrgård. Före min tid var det på Hästö ett sågeri av mera tillfällig art.

ACC. N:R M. 8989:24,

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Under min ungdomstid inköptes hela Hästö av juvelerare
Hellsten som samlat sina rikedomar i Amerika. Han stycka-
de sedan Hästö och sålde tomter till villaägare och på det
tjänade han ju också en stor förmögenhet. Hellsten var
en av pamparna i stan.

ACC. NR M. 8989:25

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Galgbacken kallas nu Galgamarken. Den ligger i närheten av Tullen och Bergåsa på Västra sidan. Förr kallades det Galgbacken för när någon blivit dömd till hängning hängdes de därute i en ställning.

Stakholmen kallas en liten holme som ligger vid Fiskbron. Litet längre ut vid broarna ligger en liten holme eller en stor sten och den kallas för gåsklippan.

Loppan, Lusen och Länsmannen kallades tre små öar som ligger utanför varvet. Dem kommer jag ihåg för jag tyckte det var så rysliga namn när jag var liten.

ACC. NR M. 8989: 26.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hela Ronnebygatan eldhärjades tre olika gånger och har ombyggts. Jag känner inte till några spådomar om att staden skulle brinna. Men det var en gammal fru som jag hörde säga: ~~att~~ "Det var spått att hela Ronnebygatan skall brinna". Men ännu står det några hus kvar på Ronnebygatan som ej äro eldhärjade.

Här fanns många spågummor som spådde både i kort och i kaffesump. Det var en gammal gumma som var särskilt känd men jag kommer inte ihåg namnet på henne. Så fanns det andra som gick ^{omkring} med korten i väskan och ville spå.

ACC. NR M. 8989:27.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Koleran härjade här på 1850-talet. På Saltö är kolera-
kyrkogården. Jag har hört att då rökades alla som skul-
le ut och in i staden med tjära vid Tullen för att hindra
smittan.

Överallt i vilka hus de ville fick de ha kor grisar och
höns. Och de som hade kor fick släppa ut dem på bete på
Väster Mark (nu Bergåsa.) Där var en gammal kogubbe som
hade tillsyn till kreaturen. Kvällar och morgnar fick
de så gå ut med sina spänner på koplänan och mjölka korna.
Och så fick de betala en viss avgift till stan för betesplat-
sen.

ACC. NR M. 8989: 28.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tyska kyrkan byggdes av den tyska församlingen i staden.

Här var nämligen så många tyskar att de bildade en hel församling.

Korset upp på kyrkan är överdraget med guld men jag har aldrig hört någon säga om det. Men när sedan tyskarna flyttade ut härifrån köpte staden kyrkan och kallade den Helga trefaldighetskyrkan.

"Rerikskyrkans torn äro ej fullbordade för tornen tål ej någon ytterligare belastning. Det var någon som sade att de ser ut som ett par upp och nervända mansbyxor.

Prostinnan Elisabeth Pihl har skrivit om "Vår Helgedom".

Flottans folk hade ofta kyrkoparad i Amiralitetskyrkan. Vissa kompanier skulle turvis gå i kyrkan åtföljda av en officer och underofficer.

ACC. NR

M. 8989:29.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Läroverksungdomen skulle gå i Fredrikskyrkan. De gick klassvis med sina lärare. Det var endast de högre klasserna som skulle gå i kyrkan. Det var klasserna motsvarande "ringarna".

Henning Johansson har skrivit om Karlskrona Tyska Församling.

ACC. N:R M. 8989:30.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Här var inga i stan som hade något lantbruk. Jo, det fanns en konsul Törn som rådde om Silletorp en lantgård i Rosenholm. Det var vanligtvis de rikaste av städernas köpmän som hade lantgårdar utanför staden och som bodde därute om somrarna med sina familjer. Och så hade de en rättsare som skötte gården åt dem. Det var endast de rika som hade sommarnöjen.

Folket däremot brukade taga matkorgar med sig och vara hela söndagarna ute i Vämö

ACC. NR M. 8989:31.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I:a maj skulle man drick mærg i ben brukade de säga.

Men det var inga riktiga supgillen här.

I:a maj går "reveljen" här kl. 1/2 7 på morgonen den går runt i stan. På Bergåsa går en annan musikförening och spelar.

Palmer ha de tidigt på året. Björkris brukade de sätta in till påsk för att grönska till påsk. Här har inte varit någon psikning med ris.

De har heller inte sålt påskris här mer än de 4-5 sista åren.

Valborgsmässoafton hade de eldar vid Ingeniörskasernen tyska utåt själva Bryggaregården.

ACC. NR M. 8989:32.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lövmarknaden började kl. 6 och höll på till kl.2 nästa dag på förmiddagen. Då sitta de i rader som ordnas av pölisen med blommor löv och kransar. Där sålde de björklöv och små björkar som användes till lövsaalr på gårdarna. Det var fullt marknadsliv med italienare och ballonger, husgerådssaker och matvaror som pannkakor i särskilda stånd, och kroppkakor och smörgåsar, de unga lantborna brukade köpa maten där som ej hade mat med sig själva.

Ristorgsbacken eller Tre Kronors bakke kallades så för att på lördagarna kom lantborna in från skogsbygden med kvastar, vispar, granrisviskor (som hackades för att strös på golvet sedan man först strött vit sand.) De hade mycket förstugor förr där de sandade och risade. Där sålde de också träskor och slevar.

De kunde gå hemifrån kl.2 på natten för att vara här 7-8

ACC. N:R

M. 8989:33.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

på morgonen. Sand kunde man få köpa i butikerna som köpte sand från sandskutorna som kommo in från öarna.

De kunde båda sanda och strö ända från portgången och fram till till förstugudörren.

Advent har firats här först på 10 sista åren. Prosten pihl började med att ingöra adventsfirande. Då har de gudstjänster varenda kväll hela veckan innan adventssöndagen och ~~var-kväll~~ ^{1:a Advent} har de religiösa fester i församlingshemmet med ljus tänt. Och så har många hem tagit upp den seden. Han kom hit från Ljusna. De tänder först i sen två och tre och fyra ljus på adventssöndagarna.

ACC. N:R M. 8989:34

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nu har de Luciatåg genom staden här i Karlskrona. Det har de haft 4-5 år. Innan Lucia annonseras det i tidningen om fotografier av olika flickor. Det blir så att säga en skönhetstävlan. En kommitté granskar sedan fotografierna och sex av dem publiceras i tidningen. Sen får stans innevånare rösta på vem de tycker bäst om och den som får de flesta rösterna blir Lucia. Och de andra bli Luciatärnor. Lucia blir fritt utrustad och får vit klänning från någon av stadens finaste firmor. Och Blekinge Läns tidning skänker ett vackert smycke till henne. På kvällen åker hon så ensam på en lastbil vackert klädd genom de största gatorna. Tärnorna åker på en annan lastbil som kommer efter. Sedan gör de besök på Stadshotellet och Fri-murarhotellet och sen på kvällen är det fest på Stads-hotellet. Lucia kommer med musik och förridare. Festen på

ACC. NR M. 8989:35

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Statt är subskriberad och då på hänges smycket när Lucia inträder av amiralen eller översten medan Luciasången sjunges.

Mu på senare tider ha de Lusse kaffe men det talades det aldrig om förr. Nu kommer Lucia med kaffebricka och ljuskrona på huvudet och några stycken tärnor eller stjärngossar som bär brickan med brödet och sjunger Luciasången.

I fjor gjorde prosten Pihl anmärkning på i tidningen att Lucia bara gick "krogrond" och därför besökte hon nu i år dagen efter både sjukhemmet, lasarettet och Strandgården.

Nu har de Luciabal på stadshotellet och på Flottans kasern men där får de ej mågor traktat.

Förr i tiden var det Tomasmässa.

Köpmännen hade julmarknad då. Det var i början av december månad den 9-10 ungefär. Julexposition hette det! Då stad

ACC. N:R

M.

8989:36.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

· där söker från tio öre ända upp till 35 kronor på vissa bord. Butiken var full av barn. Barnen gick dit var kväll och tittade. De gingo från den ena butiken till den andra i ett 20-tal affärer. De var särskilt sådana affärer som hade bijouterier. Nu är det endast Krooks bokhandel som har kvar en sådan julexposition. Nu har de riktig julskyltning. De skyltar litet i fönstren med leksaker och sådant där. Krooks bokhandel har en särskild avdelning där de ställer ut.

De slaktade i oktober vanligtvis. Men på landet slaktade de också strax före jul.

I mindre hus tvättade de i sina kök det var först på senare år som de började få brygghus.

ACC. N:R M. 8989:37.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det är väl bara de sista trettio åren som de haft så mycket julprydnade - julkrubbor och julbockar men det fanns^{ej} under min barndom.

Men julgran har vi haft så länge jag kan minnas. Till jul kommer de in med stora lass med granar -jag har aldrig sett sett så många julgranar på tistorgsbakcken som i år. Julkärvar säljas nu också av lantborna på torget men det fanns ej i min barndom.

Julottan är kyrkan full av folk. Kapellen ha också sina julottor. Till julottan går alla båda unga och bgamla och sådana som aldrig går i kyrkan annars! Här hörde det inte till att de skulle ha ljustänt på morgonen efter julottan i alla hemmen. Det skulle vara riktig stillhet på juldagen och då fick man inte gå på några besök. Inte på

ACC. N:R M. 8989:38.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

påskdagen heller. Det kan att det enklare folket gick till varandra och glöggade på juldagsmorgonen.

I min barndom gav de till den fattigare befolkningen vid julen. De skulle få smaka på julmaten. Det kom in hela skæror från landet till stan men man hade liksom sina bestämda fattiga som man gav till.

Julhögar var mycket vanligt. Det var en grov kaka och en fin och så julkakor i olika former hästar, gubbar, käringar som sattes runt om högen och överst på högen satte man en häst. Ofta hade den fattigare befolkningen inte råd att ha annat än julhög och man kunde få höra någon säga till sina barn: "Julgran kan ni inte få men julhög skall ni få." Julkakorna voro av vetedeg och de mindre kakorna av pepparkaksdeg.

ACC. NR M. 8989:39.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De voro ungefär 12 cm. stora och billiga kostade en 2-3 ören.

De stora kostade en 5 öre. Kakorna av vit pepparkaksdeg voro målade med gubbar med t.ex. knapprad och bård på kjolen och revärer på byxorna. Julhögen skulle liksom ersätta julgranen för dem som ingen hade. De som bara hade ett rum kunde ju ej ha någon julgran.

Förr i tiden brukade de doppa i grytan julafton kl. 12 då de hade kokt sitt sogel. De doppade bröd i flottet medan grytan stod på spisen och kokte ofta hade de kakat ett grishuvud och så åt de en bit korv eller sogel till. Så var det bland både rik och fattig, det var likadant hos alla på julafton.

De brukade ha rim till gröten på julafton. De lade en kaffebona eller mandel i gröten och den som fick bönan skul

ACC. N:R M. 8989:40.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

le bli först gift under året.

Vid julklappsutdelningen brukade julklapparna kastas in mycket väl emballerade. Men sen började man använda tomte som ~~hem~~ kom med julklapparna eller också lägga julklapparna kring granen. När alla satt samlade med julgranen tänd var det kanske någon av familjemedlemmarna som kastade in en julklapp en i taget. Barnen gav också varandra julklappar.

Somliga bar in en korg med julklappar och en delade ut julklapparna. Man hade julklappsverser på och ibland satte de också ut sitt namn. Ibland kunde de ge en fingerborg eller en skjortknapp och då svptes den in i en bit papper och så nystade man runt och så lade man in en lapp med ett namn på och så nystade man vidare och så lade man in en ny lapp med ett nytt namn på och så höll man på att

ACC. NR

M. 8989: 41.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att nysta in olika lappar med namn på de olika familjemedlemmarna och till slut kunde nystanet vara stort som ett barnhuvud. Och så gick nystanet runt från den ene till den andre efter hand som namnen kommo fram och så var det ju sådan spänning hos vem nystanet skulle stanna. För den sista lappen med namn på i nystanet angav vem som skulle ha julklappen. Det var således många som kunde få nysta på det utan att få julklappen.

Börsman eller Borchmanns som
synligen äktenskapsmäklare.
De fick litet belatt för det. De
gick och förmedlade den eller den
andra för ett giftemål. De
kunde t. ex. komma till en
och säga åt den och den gälden
skulle de nog inte vara så
snar på att det blev ett par
mellan ungdomarna. och de
och kunde de säga t. ex.: "Nej
det löser sig inte att gå dit och
dit" för de ville ha sin dotter
bryggt med någon annan
o. s. v.

De kunde säga vid en god
fråga eller behöv som kunde

Men försökna att tona sig
litet för och sedan gick de
tänkte vi naturligtvis säga
om han var litet svindla
benedikt. Men nu det en
god vän vi tjöds dea böne-
nummer på någon drakning.

Kalas hade man mest
vid 20-dags tiden - efter 13:e dagen.
Man hade jullan kalasmedel
jul och nyår - det var i sig själva
naturligtvis bara familjefes-
ter.

På paradjungarna fick man
ha julgranplantering.

På somliga ställen fick bar-
nen gå till med frälden.
Men var det riktigt barn
kunde de få komma på ett par-
stias kalas.

Man köpte julgranar gott.
Julgranarmanen gjordes hem-
ma. Vi sågade sönder en
cypresslida i bitar och lade

in dem i poppen som bara
mellan och de grändas från den
ens julen från den andra. Si gör
de som hade sämre råd. Vi hade
någon riktigt julgranshaka.
mellan o var till julgranstuss-
ingen hjälps något åt all.

Det var mycket utklädnings
från. De gick mest utklädda
på gatorna som julgubbar.
julafton och nyårsafton efter
kl. 8. Då var de utklädda li-
ket lustigt och målade i au-
riket. Det var ungdomar som
klädde ut sig. De fanns gick
och pratade på gatorna

och andra ungdomar som
eftre och tillade på dem.

Si kunde de gå in till vissa
skolor för att de skulle för-
öka göra som det var.

20:e kvart är det mest barm-
som går utklädda för att röpa
ut julen. Men jul- och nyårs-
afton var det ungdomen som
gick omkring - de brukade
bruka gringa eller skida.
Men ungdomens brukade
gå ut ett litet dag julafton
bara för det nyjet.

Vid julen myckas gåvor
med vigen kläder. De äro ju
vanligen klädda med gran-
ris och den tirsten.

I bländ röttes det upp jul-
granar med bonnell pigge-
narna ute på gårdarna. Det
är så där 30-40 år sen man det
fröskom inte i mina barndom.
H

Hälsningar och mycket
vackert för.

Det fiske och jordatis och gäst
hade man jul- och nyårsafton
Juldagen hade vi gästills-
oppis och fläskstök och efter-
rätt som man tyckte.

Vid nyår brukade man vä-
ka in det nya året både i hem-
men och kyrkan.

Nyårsvisan fröskom visom
alla samhällsgrupper.

De lägre tjänsteställningarna
fröst gå till Amiralen och se
till de andra officierna i fur
och ordning. - Magistraten gå
d. se. till landstämman. Och
se gå nämnen och behåll

sin vändes.

På kvällen på nyårsafton (det
nu när jag var på landet) så
brände de ut askan på ett visst
sätt i den öppna kyrkan och på
nyårsdagens morgon så sig de
eftersom man som helst kunde inte
se det - om det var någon föt-
stap i askan. Vår fötstapen vände
när rummet skulle det föras
ut från under åst. Påhade
fötstapen varit skulle någon dö
under åst.

Nu kallas det bal men för
nåde man bara dans. Det brukade
kallas det vara på Casernen.

Här fanns ett gällskaps
medan King Oscar levde som
hette Amaranthen - men det
var bara gjäddan av befolk-
ningen. De brukade ha
Oschibal på Societetshuset - det
låg där Handelsbanken nu ligger
Amaranthen kallades för
"societeten".

Nu är det tillgängligt för alla
olika samhällsgrupper men då
var det endast för officerare.
Men har stora affärsmännen
än nu fick de gå vara med i

Societeten. Det var endast offici-
verant och deras likas. Och det
var det en storstad här.
dels här. Nu kan ju nästan
rent om helot öfva upps en affär
De hade däremot en förening
för sig som kallades för "bild-
ningscirkeln" - men det var
ej en storstad. Bildningscirkeln
fanns redan i min ungdom
Men när Societeten lades om till
Amalanten så gick Bildnings-
cirkeln också in i Amalanten.

ACC. NR. M. 8989:52.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Na giv ofjämgrom omkring
på 13. dag. Det är "unga män"
som blar ut sig till ofjämgrom
med struktkatten och bitaklä-
der och sjunger på larmstet och
älde domskemmet. Överst på
katten är en stor ofjäms och den
främste är en stor ofjäms i
handen

49V.

ACC. N:R M. 8989:53.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20. dagen hade man konstbal.
Så hade folk ofta bjudningar
med julgransplundring. Den
bestod både som den sista
dagen på juleu.

Så skulle de sops ut juleu.
Det var bara som gings omkring
och varsmakelst. Det var en
liten pojke som kom till oss
en gång och han sade: "Jy gni
ginn gärd till gärd si si
kan tjäna in si si kan ha
ett julkalas." Han gick ju äpple
och nötkor m. m. var han kom.
De brukade inte sjunga uten
anta bara: "Jy skulle bara sops
ut juleu." Och si gick de ej

för än de fått pengarna och frak-
tat. De hade gamla bofasta
med sig. Nu om det kommer
några barn så har de vispa
eller dammvishor med sig
i stället.

Här var ingen marknad
vid kyrkdelsutställning.

20:e afton för julafton och
liken för lilla julafton och
20:e dagen för lilla juldagen.

De hade 20:e afton liksom jul-
afton:

Om kyrkodelsmännen har jag
från hert följande som vänn.

"Om släkten får ha
Anders
kyrkodelsmännor,
så vill den jag till
kyrkodelsmännor."

Det dog in i år. Det menade
nämligen att om det tredje
Andersdagar så skulle som
ligger till kyrkodelsmännen.

ACC: N:R

M. 8989: 56.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

K.F.U.M. har ett ställe på Hästö, Saltudden där de har Valborgseldar på Valborgsmässoafton. Här var ett ingenjörskompani som hade kasern vid Blå port och där hade de också eldar -det var före k.f.u.m. Det var inte stadsborna själva som ordnade med eldarna.

1:a maj anser de vara 1 somardagen. På landet ansåg de Vårfrudagen vara 1:a vårdagen. Då bar tranan ljus i säng och därför skulle de lägga sig vid dagsljus. De lade litet godaaker i sängarna till barnen - det var bara på landet. Våfflor har jag hört att de skulle äta Vårfrudagen.

Fastlagsris ha de bara sålt här de sista sex sju åren. Här har ej förekommit piskning med ris eller sådant.

Bullemåndag då började de med fastlagsbullar den dagen och det fick man sen under hela fastan var måndag. Bullarna voro fyllda med mandelmassa sådana som man köper på konditorier.

Några bakade fastlagsbullarna hemma, De hade billigare bullar också att sälja med socker och mandel på.

Fettisdagen åt man kroppkakor allmänt.

Bullemandag hade skolorna lov.

Vid 20-dagstiden hade de mest maskeradbaler samt. ex. hos societeten och de mera välsituerade, hos herrskapenv.

Dymmelvecka, Dymmelonsdag och Skärtorsdag. Påskafton skulle man äta ägg. De som kunde ritade litet figurer på äggen annars var de mest ofärgade. Det var dom i mitt hem. Ägg skulle man också ha till frukost påskdagsmorgon då skulle de helst vara nykokta och så varma som möjligt.

under långfredagen skulle de hålla sig stilla och vara svartklädda. Då får de ej ha bioföreställningar. De brukar skyltaså mycket med påskkåringar före påsk.

ACC. NR

M. 8989:58.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nyårsafton brukade de skjuta ut det gamla året. Vid bröllop skjuter de också men ej inne i stan.

I allmänhet ville ungdomarna gärna kläs ig litet lättare till 1 maj. 1 maj firades ej i hemmen utan vanligen på något utvårdshus, eller restauranter. På e.m. brukade folk samlas i Hoglands park. Förr var där en riktig liten restaurant med servering och musik. Äggtoddy brukade de bara dricka på påsk-afton. Ungefär från kl.12 voro de lediga på varvet och i butikerna. Och då hade de litet festligt.

Ärbetarnas demonstrationståg började nog först på 1890-talet. På landet far ungdomar omkring i sällskap och sjunger och brukar få ägg.

på Kristi Himmelfärdsdag brukade de vara sommardrädda. Då gick man ut tidigt på morgonen vid 4-5- tiden med matkorgar för att höra näktergalen sjunga. Här fanns så gott om näktergalar. Folk gick i stora sällskap. Det var folket i allmänhet som gjorde det. Det var också första metaredagen. Då brukade de sitta särskilt mycket ute vid Brohålan som det kallas och meta där. Där satt de allmänt men även på en del andra platser.

Till pingst ville de alltid pryda hemmen med litet grönt och gröna kvistar. Lantborna säljer grönt på torget då. De har alltid varit så rädda om skogen här omkring. Altaret i kyrkan var alltid klätt med blommor och grönt.

Majstänger hade de inte förrän vid midsommar. Vid midsommar då skulle de ut i det gröna och äta och dricka. Midsommardagen var och är det mycket litet folk i stan. Majstång har de vid barn - hemmet och hos olika föreningar. På landsbygden hade de mid-

ACC. N:R

M. 8989:60.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sommarvaka och dans på logen. När Vämö var excersisplats då firades midsommardagen där med dans hela eftermiddagen. Då hade de bara 17 dagars tjänstgöring och då samlades folk där både härifrån och från landsbygden och kringliggande städer.

Tosia bonnadan i Ronneby firades tredje böndagen. Där var mest lantbor men många ungdomar härifrån för dit för att titta på folkvimlet. Innan vi fick järnväg brukade sällskap hyra droskor och for härifrån 1-2 på natten för att vara framme vid brunnsdrickningen på morgonen. Det var på midsommardagen som de brukade fara dit. - Nu är det ju mest Tosia bonnadan som firas och den firades då också men det var på midsommardagen som sällskapen från Karlskrona brukade fara dit.

Midsommarafton var det festligt med dans ^{vid} ~~kring~~ brunnen och den anordnades av och för brunnsgästerna och stadsfolket.

Midsommadagen var det ingen anordning där men folk ville så gärna

dit. Alla folk från hela världen kom ju till Ronneby Brunn.

På landet kallades barndop för barnsöl eller fadderskap kunde man också säga. Barndop hade de både i kyrkan och på församlingshemmet men förr var det vanligare att man hade det i

i hemmen. Prästen gick till hemmet och döpta barnet. Det kunde också döpas före högmässogudstjänsten och på söcken dagarna i församlingshemmet. Barnet var klätt i dopklänning.

En av mina elver hade en syster som skulle gifta sig och jag frågade henne om det skulle bli roligt att komma på bröllop och då sade tösen;" De skall inte ha så stort brökklop, de tycker det är trevligare att ha ett litet bättre fadderskap."

Men flickan förstod ju inte att det var därför som de inte skulle ha så stort brökklop.

I mera burgna hem ha de fortfarande barndop i hemmen. Nu är det så allmänt att föräldrarna själva bär barnet till dopet

ACC. NR

M. 8989:62.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

men förr var det en gúfar eller en gúmor och så skulle dej u
ha dopvitnet och det var ju faddrarna. Faddrar kunde de ha
hur många som helst. Barnen får ju alltid en liten dopgåva
och då får det ju mer ju fler faddrar det är. Det visade att
de hade större bekantskapskrets. Minst två faddrar måste det
vara. Faddrarna skulle uppfostra barnen om föräldrarna voro
ofrömögna till det. Man har ju alltid ansett att barnen stod
litet närmare faddrarna än andra människor. Det var inte så
lätt att få faddrar för de tänkte på att det var ett ansvar
men så är det ju ej nu.

Vid konfirmationen skulle de ge barnen små faddergåvor liksom
på födelsedagarna. Gúmor och gúfar var huvudfaddrar och det var de som
skulle taga hand om barnen.

I min barndomstid var ju barnet lindat innanför dopklänningen
och där stack faddrarna in sin faddergåva i den och så såg
ju föräldrarna det sedan. Vanligtvis var det pengar eller en

ACC: NR

M. 8989:63.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sked eller kedja av guld eller silver.

Det barn som ej var döpt var ej heller upptaget i Guds församling. Därför om ett barn var mycket sjukt och klent vid födelsen så fick det nöddop av accuskörskan. Ifall barnet överlevde fick dopet göras om av prästen. Nöddopet antecknades genast agv prästen och vad namn barnet fått. I vanliga fall döptes barnet ej förrän en 14-8 dagar efrer födseln.

Många gav barnet namn mor- eller farföäldrarna. En flicka fick sin farmors eller sin mormors namn och pojken sin morfars eller farfars. Ofta fick de namn efter kungliga personer.

Förr hade man kyrktagning. Den nyblivna moderna fick ej gå ut förrän hon blivit kyrktagen och det skulle vara inom 6 veckor efter barnets födelse. Hon ville ju gärna ut så fort som möjligt och därför kyrktogs hon vanligen efter en tre veckor. Kyrktagningen skedde i kyrkan men kunde också ske i hemmet i sam-

ACC. NR M. 8989:64.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

band med dopet, i så fall var dopet först och kyrktagningen sedan. Annars infann sig modern före högmässogudstjänsten i kyrkan och knäföll vid altarrunden. Och prästen höll en särskild tacksägelse för henne och enligt ritualen tackades och lovades gud för barnet och att fruktsamheten måtte fortsätta och hon måtte bli till många barn. Några kvinnliga individer vanligen några av faddrarna skulle följa med henne till kyrkan. De skulle bjudas på kaffe efteråt. Hon ansågs vara hednisk före kyrktagningen och hon skulle bära stål på sig mot onda makter när hon var tuomhus under den tiden.

ACC. NR

M. 8989:65

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nu på senare årtionden uppvaktas konfirmanderna med blommor utanför kyrkan vilket är många präster emot, liksom de vita klänningarna. Förr skulle de ha en svart klänning till konfirmationen. När man började konfirmationsundervisningen skulle man ha långa klänningar. Konfirmationen var en stilla familjehögtid. Konfirmanden brukade få gåvor av föräldrar och bekanta. Efter konfirmationen upphörde faddrarnas ansvar. Faddrarna brukade då också komma och uppvakta med någon liten gåva och då bjöds de på kaffe. Efter konfirmationen brukade föräldrarna först gå ut ut kyrkan och stå utanför och ta emot dem när de kom ut. Det var gripande att se hur de räckte sina barn handen och lyckönskade dem och tryckte en kyss på deras panna och slöt dem i sin famn. Det var gripande att se i all synnerhet när man tänker på hur lättvindigt det går till nu.

ACC. NR M. 8989:66.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Födelsedagen var viktigare än nmandagen. Då fick man små
presenter av familjen och av vänner och då fick man ha en liten
födelsedagsfest. Man lade blommor runt tallriken ~~och~~^{nu} så tänder
man så mnga ljus som barnet fyller år. tills det är konfirmerat.
Man brukade få namnsdags och födelsedagskransar med nmanet el-
ler årtalet på. De som kom och gratulerade trakterades med kag
kaffe. Förr uppvaktade de när de ville på födelsedagen och
ej på några bestämda klockslag. Det var ej så mycket etikett
då.

ACC. NR

M. 8989:67.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Först lysningsdagen hade man kalas för släkten -hos mera väl-situerade familjer hade man supe'. Förr skulle ett brudpar aldrig gå och höra på sin egen lysning. De andra lysningsdagarna uppvaktade vänner och bekanta. De fick presenter av olika slag för sin bosättning. 8 dagar före bröllopet skulle det skickas bjudningskort. Då skrev man på brevpapper. Tryckta inbjudningskort har de väl haft en trettio år minst. Den som skulle servera på bröllopet det var vaktmästaren eller kyparen han gick omkring med korten. Vaktmästaren brukade ~~ah~~ ha ett kvinnligt biträde till hjälp vid serveringen. Efter vigseln drack de kaffe. I kyrkan hade de bröoolp vid 4-tiden men i hemmet vid kl.6. Prästen brukade vara med. Efteråt var det middag eller supe'.

På landsbygden hade de förning med sig men ej i städerna. Det var bakverk smörbakelser, sackerkaka vetekaka. Förningen

ACC. N:R

M. 8989/68.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Förningen sattes fram till var och en som haft den med sig och så fick de själva bjuda laget runt på sin förning. Det var som efterrätt efter huvudrätten. De hade så mycket med sig hem. Och sen kanske de fick så mycket förning med sig hem att de själva kunde ha ett kalas när de kom hem igen. Ogifta behövde aldrig ha förning med sig.

På landet på stora lantgods reste de äreportar vid bröllop. Sådana anordningar kunde ej göra här i städerna. Vid brudvisningen skulle brudparet visa sig i förnstret och markalkarna ~~jhöö~~ höll undan gardinerna och höll fram ett par kandelabrar. Och folket stod utanför och ropade "brudparet fram" och hurrade för dem. Och så ropade de på nytt om en stund ~~em~~ de måste gå och visa sig igen. Vänner som ej kunde komma med bröllopet kom in på gården och så brukade brudparet gå ut och visa sig för dem. Allra först hängde de lakan för

Allra först hängde de lakan för fönstren det var från dödsdagen och till begravningsdagen. och när det brukdet försvann dreg de för gardinerna i stället. Då gick en manlig eller kvinnlig till de närmaste släktingarna svartklädd och talade om dödsfallet. De skickade tjänstefolk om de hade. Nu annonserar de och skickar bara bud om de äro särskilt intima.

Den döde sveptes såsom nu i likdräkt. De kunde utrymma en bod eller också fingo de stå i hemmet. Det fans ej någon bisättning förr. Sedan skickades vaktmästaren omkring med inbjudningsbrev. .

De skulle ggenast tillsluta den dödes ögom om de öppnas igen tro de att han väntar någon efter sig. Munnen fick ej vara öppen och därför band de om hakan med en handduk och lade en något under hakan som stöd. Vem som ville fick komma och se den döde kvällen före begravningen och då var det ordnat med ljus. Vanligen var et strött granris utanför porten ut på

ACC. NR M. 8989:70.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gatan. eller så långt som huset var.

ACC. NR M. 8989: 7/.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kransar och blommor ha de haft de sista 40-50 åren.

Annars var det bara den sörjande familjen som styrde om kransar och blommor.

Före jordfästningen bjöds gästerna på buljong och pastejer och renskt vin med konfekt. Kl. 1-2 började de vanligtvis att samlas i sterbhuset. Efter hemkomsten var det kaffe för gästerna och somliga bjöd på middag och supé. Till en början låg konfekten i påsar det ansågs så fint och frikostigt -begravningskonfekt var särskilt fin mandelkonfekt och utan på pappret satt en ängel, en harpa eller kors o.d. Så kunde de också beställa påsar och lade i konfekten själva. Sen övergick de till att ha lös konfekt som lades i en glasskål.

De närmast sörjande ~~kvinn~~ⁿ kvinnorna följde ej med till graven. Det var endast de maliga som var bjudna till begravningen. De kvinnliga gästerna voro bjudna dagen innan på "klädsel" men de skulle ha samma mat som de manliga gästerna på begravnings-

ACC. NR

M. 8989: 72.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

dagen. Alla skulle vara svartklädda. Sen blev det en sed att även de kvinnliga sörjandena följde med till graven på begravningsdagen. Sedan började de att bjuda både manliga och kvinnliga gäster på själva begravningsdagen. Men alla de kvinnliga gästerna fick ej följa med till graven utan bara de närmaste kvinnorna som det var plats till.

Sen urartade seden att bjuda folk på klädsel till att folk sprang och tittade på lik. Det var i min barndom som det var ett riktigt folknöje. De gick dit för att titta på vilka som var bjudna på klädsel och sen blev det en sladder att den var med och den och den o.s.v.

ACC. NR

M8989:73.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Närmast likbilen åker släkten. Prsäten åker med i den första bilen och så tog den hänsyn till gästernas rang och ålder. Förr skulle vaktmästaren ha uppskrivit \pm gästerna i tur och ordning som de skulle åka. De satt fyra och fyra i var droska. De åkte efter rang och ålder.

Kuskarna skulle alltid bjudas på någonting. Den kvinnan som hjälpte vaktmästaren servera gick ut med en bricka ett glas till var kusk med vin och så konfekt till alla och så började hon bjuda likvagnskusken. När den seden försvann fick varje kusk istället ett kuvert med en krona i.

Prestaver brukades när det var någon som tillhört en orden men på landet hade de alltid prestaver när det var någon mera välbeställd som var död.

ACC. N:R

M.

8989:74

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De brukade sjunga med kistan bars uteller också hade en de
liten gudstjänst. På landet sjöng de medan bärarna bar ut
kistan.

De talade om att klockaren mötte i närheten av kyrkan och
sedan gick för processionen och sjöng. Här hade de inte
brukat bära kistorna det såg jag först gången i Lund att de
bar kistorna till graven. Här ha de haft likvagn sålänge
jag kan minnas. Nu ha de väl haft likbilar i en 10 år. De
kan inte få svarta hästar längre. De var en av åkeriernas
kuskar som körde.

Det fanns en likvagn som tillhörde Amiralitetsförsamlingenⁿ
av en typ som tillhörde Karl XV:s tid eller tidigare. Vag-
nen vilade inte på bakhjulen utan de kom liksom efter vagnen.
Alla som tillhörde Amiralitetsförsamlingen fick låna den vag-
nen fritt men de fick betala för hästarna. Alla som tillhör

ACC. NR

M. 8989:75

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Flottan eller Varvet tillhör Kungliga Karlskrona Amiralitetsfö
församling. De hade också fri kyrkogårdsringning. Den ring-
ningen började när liket bars ut från hemmet då fick de bestä
ma att så och så dags skulle liket bäras ut och då skulle
ringningen börja. Förr ringdes det en halv timma. De kunde
hålla på en timma att ringa om det var olika begravningar.
Då det var jordfästning i kyrkan var det först klockringning
medan de gingo från hemmet till kyrkan och sedan när de gingo
från kyrkan till kyrkogården.

^a
Själringningen var samma dag som dödsfallet om de hann med-
dela det innan kl.12 annars fick de vänta till nästa dag.
Om det är två döda anmälda får den först anmälde den första
kvarten av ringningen. Det fanns tornväktare och de skulle
sitta i ett av tornen och de skulle trampa klockorna och då
nmåste de vara frlera stycken i båda tornan för då ringdes det

ACC. NR

M. 8989:76.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i både stora och lilla klockan. Tornväktarna satt där dag och natt och turades om för att hålla utkik över staden.

Varje timma skulle de ringa timslagen. På natten skulle de tuta i ett horn. De skulle tuta alla timslagen åt alla fyra väderstrecken och det blev ju 48 gånger vid tolvslaget. Resandena på hotellet tyckte det var förfärligt. Du ringer det 5 minuter på morgonen och så kl.7 på kvällen.

Från Stumholmen sköt de skott om det var elsvåda. Det var upp till fyra skott det var ol ka för de fyra olika brand-distrikten. Vid eldsvåda klämtade de en lång stund i kyrkan. När branden var släckt klämtade gick glädjemusiken runt de största gatorna och blåste. Vid eldsvåda hängde de ut en-fyra lyktor på tornen för att visa var branden var.

ACC. NR

M. 8989:77.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När tjänarna gick och mötte herrskapet på kvällarna hade de en lykta som hängde på en stång. När jag var tio år fick vi gaslyktor -det var så märkvärdigt när de ~~tä~~ voro tända första gången. De kunde hänga en lykta ovanför porten eller över gatan på en lina så den kunde firas ned för att tändas eller fyllas på. Gaslyktorna brann också till en början endast till kl.12. Sen fick man ju börja betala skatt till gasverket

ACC. N:R

M. 8989:78.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När man flyttat till en ny bostad bad man sina vänner komma på flyttkalas när man kommit i ordning för att sen den nya våningen. Närmare bekanta kommer ju innan dess och skall då alltid ha något med sig t.ex. bröd för att det aldrig skall fattas brädi huset eller en kaka.

Vid slakt skickade de en liten bit korv eller fläsk till sina vänner som smakbit.

Dansa gjorde de både i hemmen och på hotellet. Här brukade ej vara skridskobaler men slädparti. Då var det ett sällskap som kom överens att samlas på torget det ökunde vara 30-40 slädar och hästarna hade virkade slädnät eller stickade eller vävda och plymer på huvudena och bjällror. Och så åkte de till något urvärdshus t.ex. Lyckby hotell

och där drack de kaffe och dansade. Och sen for de hem i säll-
skap. De for vid tretiden och kom tillbaka på kvällen.

Dansskolor har det varit här. Denförsta jag minns var en ju-
de som hette Scheike. De brukade skoja och säga: "Juden lär
hedningarna dansa." Han kom till Karlskrona varje år. De
började dansskolan när de var konfirmerade. Han hyrde en sär-
skild lokal. Det var alltid någon som upplät någon stor sal
mot betalning. När dansskolan var slut var det en stor bal -
subskriberad på stadshotellet. På senare tid fick han visst
hyra på ^astadshotellet.

Det fanns ingen särskild dans för tjänarna. Det kunde vara
något herrskap som lät tjänstefolket bjuda sina vänner på
kaffe någon gång när de själva voro borta.

ACC. N:R M. 8989:80.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Godtemplarna började här 1881 eller 82. Frimurarna trodde de tog barn. Till en början undrade folk vad godtemplarna hade för sig men frimurarna hade de undrat på i alla tider.

Kägelspel hade de på hotellet. Där var kugelbana nere i källaren.

Kortspel förekom som sällskapsnöje t.ex. patientser.

På ungdomsbjudningar hade de mycket lekar såsom gisslekar och pantlekar. Ett skepp kommer lastat. Ringlekar.

Styrkeprov som t.ex. dra fingerkrok förekom också men det ansågs inte fint -det var mera för obildat folk. Det kunde ofta leda till slagsmål.

Kappsegling förekom här. Och kälkåkning och skridksoåkning.

På den branta Chapmans backe fick de åka kälke. Det var bara vissa gator som voro tillåtna för kälkåkning. De fick åka

ACC. N:R

M. 8989:81.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ned på den ena sidan och gå upp på den andra. De kunde hålla på ända till klockan två på natten. Nu är det bara barn som åker kälke. Nu ha de börjat med skidåkning också.

Ridning var en högförnäm sport. Det var mycket sällsynt att få se en kvinna rida. De voro klädda i stora vida ridklänningar och en liten felbhatt liksom herrarnas. Det var bara några grossörsdöttrar som red. De hade damsadel och klänningen var så lång att man aldrig såg fötterna på dem. De kjolarna kunde aldrig användas till något annat.

Jakt och fiske förekom både för nöjes skull och för sådana som behövde det. Meta får de ej göra varsom helst. Annars kunde de få hyra något visst vatten område liksom de kunde hyra jaktmark.

Jag minns de två första cyklarna i min barndom. Det var ett stort hjul och så ett litet. De var riktigt beundrade de där

ACC. NR. M. 8989:82.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

två herrarna som cyklade på dem. Cyklarna väckte bara beundran.

Någon idrott förekom ej.

Krogar -det var de sämsta . Gästgivare fanns det ju på landet. Där fick de byta om hästar om de skulle köra någonstans. Det fanns ju ej båt eller järnväg då. Gästgivaregårdarna till handahöll hästar som byttes vid varje gästgivaregård och sedan sändes tillbaka. Den första gästgivaregården utanför Karlskrona var Lyckeby och sedan Jämjö och sen delade vägen sig. Om det således kom någon ridande från Karlskrona så bytade han häst i Lyckeby och därifrån skickade de den tillbaka från Karlskrona och så fick han ny häst till Jämjö. De fick beställa skjuts på förhand.

Det gick diligenser från Karlskrona postkontor var f.m. kl. 10 och den tog rasande med. Det nedre partiet på diligensen var målat i gult och det övriga var svart. Så satt där två

stycken på den öppna kuskbocken den ene var kusk och den andre postiljon. När posten kom till Pantarholmen så tutade den och sackade litet så folk kunde lägga brev i lådan bak på vagnen. Då kom folket utspringande. Han tutade vid varje skjutshåll. Det kunde sitta två passagerare fram och två bak i vagnen.

När pojkarna hörde postiljonen tuta sjöng de: "Den som vill på posten fara han bör icke vara rädd. Han bör våga liv och blod för konung och för Sveriges ära."

Det har man hört många gånger att posten blev rövad. Ofta var det stora penningförsändelser med.

Den första sångförening jag minns var Lundborgska manskören. Lundborg var läroverksadjunkt vid läroverket och han tog ej emot utan stora sångförmågor. Så hade han en blan-

ACC. NR

M. 8989:84.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

dad kör för män och kvinnor. De hade konserter ibland i kyrkan ibland på hotellet. I sällskapsliyet hade de ju också sångare -goda vänner som fick sjunga på bjudningar.

Studenter från Lund och Uppsala kom ibland på konserter som hölls i Flottans exercishus.

Det brukade gå omkring vandrande musikanter med apa och positiv som sålde lyckobrev. Apan brukade vara klädd i manlig eller kvinnlig kostym. Det var positivhalare och så fanns det björndansare. Björnen gick på bakbenen och höll en stång i ramarna för att hålla balansen.

Lindansare brukade spänna upp en lina på gården som var som ett vanligt klädstreck. De voro klädda i bara triksåer när de tog av sig kläderna och den satt så spänd över kroppen som om

ACC. NR

M. 8989:85

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de varit nakna. Så kriticade de under skorna och hoppade lätt upp på linan som var spänd från en husvägg till en annan. De gick tillsammans från gård till gård ofta i sällskap med en positivhalare. Barn sprang i skaror efter dem. De gick omkring med en hatt och samlade ihop pengar. De hade en stång i handen för att hålla balansen. Ofta var de en tre fyra stycken. De voro klädda som vanligt i ytterkläder som de togo av sig. Det var mycket vackert för det fanns inte den minsta rynka på kläderna.

Om det timat någon sorglig händelse så kunde en positivhalare ha det uppmålat i bilder på en tavla eller karta som rullades upp och så förklarade han de olika bilderna. +bland sjöng de till. Jag minns en sådan visa om en familj där det skulle komma tillökning och mannen skulle gå efter accuskörska men drabbades av ett slagfall på vägen och dog. Jag minns bara dessa verser:

ACC. N:R M. 8989:86.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I torvtiga stugan låg modern och gråt,
av barnsörden kvaldes hon svårt.
Om älskade mannen hon ingenting vet,
och detta var henne för svårt.
Nyss hade han vandrat en doktor att söka,
det skulle de smärtande kvalen föröka.
Ty doktorn var kommen, men borta var han,
och rysande skrek hon: "Var är väl min man?"

Av barn funnos redan i stugan en hop,
det elfte hon väntade nu;
Men tänk blott, om mannen nu fallit i grop,
så voro de ensamma ju.
Då kom där ett budskap bevitnat av flera,
det lydde, att mannen han lever ej mera;
Ty doktorn han skickat till hustru sins' kval,
då hade han själv gått till himmelens sal.

ACC. N:R M. 8989:87.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På Västerudden var ett stort teaterhus. Först var det rödmålat stort trähus där jag gick dagligen förbi det till skolan. Det var olika skuggbilder målat på väggen en bild av den onde med bockfot och horn och andra figurer. Sen utvidgades det huset så där var en riktig teaterlokal ända tills konserthuset byggdes. Dessa bilderna voro övermålade men lys-te ändå igenom och därför brukade skolbarnan säga till varandra när de såg den ondes bild: "Ja se han måste vara ryslig för de kan inte måla över honom."

Parkteatern var den första biografen i Fribergiska huset vid Kungsgatan 28. Den andra biografen ägdes av en enskild, plåt-slagarefabrikör Gustafsson och det var på Ronnebygatan 17. Där är nu babtistförsamling. Sen kom Scala den låg på Hantverkaregatan 9 men den är slopad nu. Sen kom Sirius i Si-rius^{huset}palatset.

Cirkusen senterades mycket mer förr. I min barndom kom den mycket oftare. Först brukade cirkusen vara på mudderplan men sen på Kungsplanen vid Fribergiska huset. De slog upp stora byggnade av trä. Det var i mycket större skala så. Det var mest bara hästar och hundar och så mänskliga krafter. De hade inte några utländska djur. Clowmer hade de oc kså.

Törnström och Gustafsson voro konstmärer från Karlskron. Annars minns jag inga äldre konstnärer. Fru Rundgren målade porträtt hennes man var mariningeniör.

Den äldsta fotografen som jag minns Hette Hansson. "Klabb-Hansson" kallades han för han gjorde det så illa. Han hade en liten atelje på smedjegatan.. De hade alltid fotografi-album förr som de skulle visa när någon kom. När de gick

ACC. NR M. 8989:89.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och läste brukade de byla fotografier. "Om jag får ditt foto-
grafi så skall du få mitt."

Visitkorten voro mycket utsirade det var som en liten vy
med en amor ^{eller någon} på som spelade harpa. Kartongerna voro blå eller
röda.

Somliga enskilda personer hade ett bibliotek. En del äldre
ensamma damer hade ett litet lånebibliotek och lånade ut böcker
mot betalning. Och så skaffade de sig litet mer böcker och
hade en liten katalog och så fick man välja vilken bok man vil-
le låna.

I hemmen hade de mycket högläsning och syaftnar.

Gamla gummor som ingenting
skade beakade gi läsa med
bussen. De fick först läsa sig
allt bokstäverna och sen läsa
sig läsa. I. e. undervisning.

U, n - un, d e r - der, under, vis-
vis - undervis - ning - ning, under-
visning. Det var bokstavsmed-
den och den var nog på sitt sätt
bättre än den präntades in.

Först fick de läsa sig lilla "ab:et"
och sen stora "ab:et" och sen fick de
läsa sig stava. Det kunde också
var någon brynjpling eller
någon gammal flexionslära från
någon tjänst som fick läsa dem
läsa. De hade några stycken barn

i sänder. De fick mycket tillbehör
till sig skiva eller säkna.

Älänga möden till mina barn-
domskamrater kunde ej skiva.
Det var högst få som kunde läsa
skivst. De såg när det var
amerikaförte och de kunde få
brev från sina barn i Amerika
och kunde de ej själva läsa dem
utan fick gå till någon behänd
och få det läst.

De fick taga hem några barn
i sänder till sig o läsa dem läsa.

I Launcestonsholan hade de mus-
mötter och cirklar. Så de hade
de ochri snutbanken. Där kan kun-

De voro till tillbeden fylle med
med. De fingo rita bokstävare
med fingerarna i handen och
så var det äldre gross och flickor
som undervisade dem.

För omkring 70 år sedan gick
man i skolan från 8-12 på förmidd.
dagen och då hade de enastående
gingo hem till middag. Sen läste
de igen från kl. 2-5 på eftermidd.
dagen.

Onsdag-och torsdag eftermiddag
var fria. Läsningarna gick ej
förstiga 30 minuter i veckan.

I frögn om läroplan skulle de ha
en ~~lär~~ lärare innan till vad som
stod i boken och som förhändes de
om de kunde läsa ordagrant

annars fick de bakläsa och de
fick de vitta i me ja rasterna
och läsa.

Sprikunderövningen var all-
deles dött. Man fick bara läsa
sig dess ordklasser: Substantiv,
adjektiv, verb och adverb.

Man hade katekes, bibel och
och svensk historia. Läraren
förtörde de största först ja deras
läsa mestan vi andra stod runt
omkring och var fick de förtöra
de andra ja läsa. Ja för man
hann ja läsa uppstoda ja
vaste var det för de fick man
ja till sin plats och säga upp sig
handarbete. Under tiden stod krus
ke 2 mindre flickor hedvid som

skulle läsa sig stava. Men det var någon flicka som var färdig med sitt handarbete kunde lärarinnan säga till henne: "Ta och hjälps dem att stava litet."

Kindergården har bara femmit-
ti sju års årtionden men mind-
re bemedlade har ej råd att
skicka sina barn dit. Men så finnes
det enstilda små barnskolor där för
barnen börja vid 3 års ålder och det
är kostnadsfritt. De få sitta litet
som på en slappavast, o de större
övertar så för de sjunga m. m.

Gurken och ingruaten före-
kom i de förnämde hemmen det
var många som inte skickade sina

vara i skolan alls av de rikaste
familjerna.

Vid skansen hade de utfärder
ibland till andra städer eller i
stadens omgivningar. De hade
mat och mes och fick vara ute
och leka hela dagen.

På skansen är fias Lucia-fester
i somliga klasser - de som vill.
Månden, 1 maj och Pölle måndag
sär lördagar.

Yrkeskola har väl funnits i 10
år. Där får de läsa alla yrken. Ele-
verna ha själva byggt yrkesko-
lorna under sina lärares led-
ning.

Kökslag.

Den fattigare befolkningen hade kökslag - de kunde inte ända upp till 4 familjer som delade kök. De hade öppna spisar och de förnämnda kokplatserna var i hörnen av den öppna spisen.

De gick de där och stödde i vassandes grytor. De kunde ju aldrig ha något födolat för vassandes. De kunde de ta en liten brand-

bit från den vass grytan och lägga under sin egen. Man fick minnet inte kökslag längre. Men på Björkholmen i Alsterbros täderna ha de både järnspis och vattenledning i rummet där de bor.

För lego de ju sina döda under
kyrkgolvet som i Amiralitetets kyr-
kan.

För var där bänkdrömmar i kyrkan.
Sommet i bänken på väggen var
en bänk med namnen på
bänkeägaren. Det var bara de som
fick gå in i bänkarna & låste
dörren efter sig. När de spelade
avgångsspelarna för predika-
stolen så fick också folket som
stod på kyrkgången sitta sig i de
lådiga kyrkbänkarna. Det stod
en frubänk mitt i gången. Den
ändrades del. I Amiralitetets kyrkan
är inga bänkdrömmar utom bara
långe soffor men det är där i de

Båda ändas kyrkorna men det är
bara en rigel på värdörens
Dödgravarna var som en sorts
kyrkogårdsväktmästare. ~~De fanns~~
Det fanns familjegravar och
linjegravar. Kyrkogården var
indelad i kvarter och varje kvar-
ter var indelat i familjegra-
var eller linjegravar. Alla familj-
gravarna ligga i kvarterna runt kvar-
teret. De inbjogs på en viss tid. 20 år.
Det fanns enkla och dubbla familj-
gravar. Den enkla gravarna är för
2 kistor som de räddes överst var-
andra. Den dubbla gravarna är för fyra
kistor. Vårdas gravarna för den be-
hålls länge som helst. Annars stiges

den och säljes till någon annan.
Linjegravarna ligga i ena i bror-
derst i en viss ordning. Det är de
gravar och så en gång och sen de
gravar igen. Där får aldrig läggas
mer än en person i en sådan lin-
jegrav. Den får innehålla till
kvartalen är fullbelagd och då efter
viss tid efter den sista begravningen
så liksom hunnit förutskä-
ras kvartalen upp. Gravarna där
finns tas i den och ordning. För
vid av gravarna kan de lämna
viss kapital till kyrkogårds-
styrelsen som då
vänder den.

Om någon nu död i en hus
och liket var kläd kunde det kom.

men en mor med sitt njuka barn
som var sv motvadt hön som den
döde. Si var det en bekant med
och modern räckte barnet över
histan till henne och denna räckte
barnet under histan till modern.
Det visst andal gånge. Och under
tiden bad modern dygd i sitt
hjärta att den döde skulle säga
hust till njukdomen.

att de skulle säga något förenat från
kyrkgården att bota njukdomen med
den jag bara hört talas om från
landet men det ansågs hemskt.

Kyrkorna var alltså överfyllda
med folk om det var någon väl

Söndag präst. Vilodagen hölls i
kyrka - nu är den ju bara en nöjes-
dag. Kunde de ej gå i kyrkan läs-
tes de predikan hemma. Alla
kunde någon kyrkopostilla. Re-
ligionslivet var mera utbrett
än nu.

I tillhörda ha jag hört talas
om att de skulle ha någon
^{stämning} stämning i hemmen genom ar-
bet för ett år, för bara ett halvår
ansågs ej som någon rekomen-
dation! Då fyllde s. k. Hildes-
ej inget i lönen. Det var en sort
handpenning på 5-10 kr. eller 2-3
kr. och tjänsten var de bundna
för tiden. Den 24 okt. gingo de

Skuta sin plats och då hade de
givit sig till 1 november om
de skulle byta plats annars
voro de ej fria. På skulle de vara
fria 24 april - 1 maj om de skulle
flytta då.

Det var husförhörarna i stam-
men det uppkände ruden i
min barndom. Husförhöret hölls
i skolhuset av prästen eller klosteren
eller samledes de i något hem.
Det hus förhöret skulle vara för
dem som var konfirmerade. De
förhöres i bekänsen och bibeln o.
s.v. Den speciellt var det ett litet
hällo för rinner och beakta.

Vid konfirmerationen samla

ACC. N:R M. 8989: 103.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de i kyrp sitta en gåva till prästen
han kunde få minnesboken av
konfirmationens för 100-dals kronor.
En av dem åtog sig att vara in
och de gav frivilligt. En gav till
en annan 5 och de mindre
bemedlade kanske bara 1 kr. Då
fanns bara en konfirmations
dag på året inom varje försam-
ling. De började under 1700-talet
att bli och så gick de ett par gånger
i veckan ett par timmar. Och i april
var det konfirmation. Då skulle de
vara vaskklädda och flickor skulle
ha förvilda klänningarna. Så länge
jag minns fick man gåva till kon-
firmationen varligen en ring eller

en halskedja utan smycke, men
många fick ingenting de som
nu.

Enkfruarna skulle bära
någon liten kedja som en smycke
om halsen. Men för ansågs det att
det skulle motverka skerwan. Gans-
ka snart efter banns förel. bann-
en rikspolst som banns hals-
om de ej hade råd att köpa en
liten kedja.

Somliga gick oftare än andra
till nattvarden. De kallades
oftare prästen till döende för att
gå dem nattvarden.

När växelstiden började ansågs
det att de kunde vara gilla för.